

ИЗЛАЗИ
ушорником, чешвршком
и недељом

ЦЕНА:
за 1 месец 1 динар
или 1 круна

Претплату примају све поште у
Србији и иностранству

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати:
ШТАМПАРИЈИ
ПАВЛОВИЋА И СТОЈАНОВИЋА

Неплаћена прена не примају се

Рукописи не враћају се.

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У ДУБРОВАЧКОЈ УЛ. БР. 9

БРОЈ 10 ПР. Д.

Уредник: Јанко М. Веселиновић

БРОЈ 10 ПР. Д.

ДУШМАНИМА

Не, никад неће ко се Србом зове,
Пред вама клечат', нит се молит' вама,
Нећете препаст' очи соколове,
Овога св'јета најжешћим мукама!

Јуначка крв му још кроз жиле тече,
У грудима још му храбро срце бије,
Душмани клети, никад Србин неће,
Крај ногу ваших да с' кукавно вије!

Он ће да сноси трпљиво узе,
И муке грозне да спокојно гледа,
Ал' никад, никад из ока му сузе
Да кану Србин опаит вам не да!

Ал' тешко вама, кад трубе бојне,
Забрује зраком чило са свих страна,
И поклич врео ријечи убојне
Заори: у бој, у бој на душмана!

Цариград

Осман А. Ђикић.

ТУЊАВИ ТАСА

— БРАНИСЛАВ Б. ЦВЕТКОВИЋ — БРАНА —

(СВРШЕТАК)

Боже, како ти је срећан онај, ко лепо пева!
Па још ако танко пева!... стане лепо испред њене
куће или рецимо: њенога дућана, па запева, на
пример: »Погледај ме, невернице!...« Она га чује;
па јој мило. Па отвори прозор или ћепенче, па му
захвали. Тако се и упознаду... Их! Да зна да
пева!...

Тако је мислио Таса, кад је, једне суботе, Ђирко
шегрт, почистио испред дућана, до пола улице, и
однео последњу карлицу прашине. Тако је мислио
и гледао у затворен дућан. И сутра ће бити за-
творен — Недеља је...

А да уме да пева, све би друкче било. Бар
да уме да свира? Јест! Да уме да свира?.. И ту му
се укочи мисао; па се онда издужи к'о кларинет,

па се рашири као бубањ... па се поче скупљати,
као хармуника...

И збиља у хармунику се најлакше свира. Сте-
вица, бакалин врло лепо свира; а баш није музи-
калан. То је лак инструменат, «фришко» се учи!»

И Таса закључи да купи хармунику. Прво с
једним редом нота, па после може и са два.

Кад се у понедељак, по подне, враћао кући,
приметила је Тинка да Таса носи неки завежљај.

— »Хвала Богу, кад се решио, да купи нов
»ањцуг«. У овоме црном светли се ко »фиксован!..«

Рече Тинка, а папуче закрчаше, и она оде у дућан.
Тинка се преварила.

Таса је купио хармунику...

*

Сутра дан, већ је зврчала хармуника, из Та-
сине собе. Свирао је. Истина још нико није могао
да потрефи, шта свира, али су се сви слагали: да
да ће бити нешто тужно!... А да је ко могао да
завири у Тасин собичак, био би одмах на чисто
са мелодијом. Он седи на миндерлуку; пребацио
леву ногу, преко десне; а главу искривио и гледа
у цедуљницу, на столу. — То му је Стевица, ба-
калин, написао, како се свира.

»Мети прс на четвртој ноти, па затвори арму-
нику, па гу отвори, па гу опет затвори, а не мицај
прс са ноту, па мети фришко прс на трећу ноту,
па гу затвори...«

Чита Таса и развлачи хармунику. И некако,
као »на слокове« излази: »Ги—не, ве—не—
ср—це у ме—ни—ка—!..«

То се прво учи на хармуници.

»Ги—не ве—не...« Зврчи још пре зоре из Та-
сине собе. А увече ако ко прође, чуће из собице:
»па мети фришко прс на трећу ноту, па гу за-
твори...«

То Таса учи »теорију.«

*

И шегрт Ђирко и фурунција Трајко и цео ком-
шилук звиждукао је и певушио: »Гине, вене...«
Како и не би, кад им то Таса одсвира по сто пута
на дан. И помислите, Тинка га још не разуме!...

И Таса је почео у истини да вене.

Седне, па мисли. Мисли крупно; па онда: још
крупније; па најкрупније! Па му мисли дођу, као,

сачувај Боже, Ајфелова кула! А на врх куле, као стоји његова планета, у виду — овна!

И он се сети цедуље.

Извади је из џепа. Била је сва прљава из-савијана, а ивице савијутка већ се ојеле. Па опет могао је прочитати: »Чувај се помрчине! Ако пре-болеш 28 годину, живећеш 60...«

А он још нема 28 година.

Па се опет замисли. Руке му падоше на хар-мунику. Узе и развуче...

»Гине... вееее...!« Зајеча из собичка.

»Доста, Тасо, ако Бога знаш!...« Виче тетка Мага...

»Ха, ха, ха!...« Смеје се Тинка на дућанским вратима.

*

Освануо је чудан дан... Страшан дан... Ужа-сан дан! Дан прошевине Тинкине!...

Е, молим вас, ко се могао и надати, да ће Тинка поћи за Трајка фурундију! Али ето, испро-сила се!

И сва улица говори о томе, само је Таса још јаче занемео. Набрао је обрве и ћутао. Изгледао је сам себи на своју планету...

У бесу, ухватио је муву зујачу и забô јој сламку, па је пустио да шета по столу. Сад је мува отишла, чак на крај стола, а њему изгледа: као да је то Тинка, па као да је убô — мачем!...

»Умри, невернице« рече и уздахну!...

Онда је наслонио усијано чело на сто. Десну руку бацио преко стола и мислио на црне ствари, док није — заспао!

У једном му се учини, као да га њен прстић дирну по врату — као да га голица! Отворио је очи. Јест! Још га голица! Баш као да — мили! И махну руком, а зујача са сламком, падне му с врата...

Дубоко је у ноћ било, кад је тетка-Магу тргло из сна: »Гине, вене...«

Сиромах! Свирао је, рад утехе.

Најзад, остави хармунику. Решио се на нешто велико. »Будеш ли храбар, победићеш!« Тако пише у срећки. И он хоће да је храбар, да победи!... Реши се, да иде; да јој куцне на прозор. Да је изазове; да јој каже: да мора бити његова!...

И изађе напоље.

Помрчина као тесто!

»Чувај се помрчине!« И то пише у срећки.

И он се врати у собу.

*

Јадан Туњави Таса.

Од свадбе Тинкине, прошло је већ година дана. Тинка се већ научила, да прави ђевреке и »гурабије с бибер«. Ђирко, шегрт, изучио да својеручно на-прави пануче. Комшилук се навикао на Тасину хар-мунику, али Таса се није могао навићи: да забо-рави Тинку...

Ушао је у 28 годину.

Зрео човек, а — нежењен!...

А да је узео Тинку? Било би све »друкчије. Купили би и »мебл«. Удесили би и собу. Имали би и све ситнице, и конопац за кошуље и кацу за купус. Па би тукли и свиње; топили би и маст... Па чварци! А он воли чварке! И његова би деца волела чварке...

И поче да сања: како има децу. Па му и онај најмањи проходао. И метнули му синволе свих занимања. Ломе му »поступачу«. А мали иде.. иде.. И узе перо!... Биће писар! Више него отац! Благо оцу!...

И опет додирну хармонику, а ноте, чисто саме, свирају:

»Гине... вене!...«

*

Страшно се променио Таса Тасић. Нико не зна шта му је? Упале му очи, а испод њих модри ко-луту. Осушио се, па дошао још дужи. Салонски »анцуг« постао му широк и изгледа, као да је туђ навукао. Сви мисле: да је, једва једном, променио одело!...

Где седне, ту се тако замисли, много крупније но пре, па заборави и да руча. Кад је код куће, заборави да оде »на дужност«. Тако данас; тако сутра. После му се учинило: као да је »ферије«, а о »ферију« не преба ићи у канцеларију.

И није ишао.

А кад му се учинило, да је прошло »ферије«, отишао је. Ушао је у канцеларију. Пошао своме месту. Гле! Неко други седи на његовој столици! Шта ће тај ту? Но, можда је Таса погрешно место? И погледа наоколо.

Не, не! То је његова столица.

— Молим Вас, устаните!

— А што, молим?

— То је моје место!

— Било некад! — Рече онај, па се насмеја.

— Та, зар не знате, да сте отпуштени? До-даде један риђи практикант.

— Истерани сте, гуњави Тасо! — Вели други практикант, онај што бренује косу...

А Таса стао, па гледа. Гледа преда се и види — своју планету!...

Једва је дошао кући!

Пао је на миндерлук и никако не може да дође к себи!

Он! Истеран!...

*

Кад је, у јутру, ушла тетка Мага, у Тасину собу и унела му црну каву, вриснула је! Испустила каву и побегла!

Таса је седео на дивану. Укочене очи, без икаквога сјаја, гледају кроз проз прозор на дућан-ска врата, а хладне, жуте, суве руке, стегле хармо-нику, као да би хтеле, да одсвирају још једном:

»Гине, вене...«

Шабац

октобра 1898 год.

зову? Цвећару! Овамо! Или, оди ти дерле чураво! викао је он продавцима цвећа. — Пошто та корпа? Дед, за пола франка... Одаспи за пола франка! Дајде и ти, мадам-гарсонша. За једно пола франка. Твоје цвеће је некако погодније.

И купивши себи цвећа, Коњурин, онако острвљен, стаде се бацати њиме на пролазнике, старајући се при томе, да погоди право у лице.

— Пали! Никола Ивановићу. Пали! Пали, право у њушку! виче Коњурин. — Ено Енглеза са зеленим валом где иде. Дедер, по њушци. То је тај подлац, што ми отоич капу збаци. Стани сад енглеска образино, сад се светим!...

И одабравши понајзамашнији букет цвећа зимскога с јаким корењем, Коњурин га баца у лице Енглезу, тако силно, да се овај одмах ухватио рукама за нос.

— Аха! Осетио је! Ево ти још мало! Довршуј, Никола Ивановићу, довршуј! викао је и даље Коњурин.

— Где, Иване Кондратијевићу, ви сте Енглеза окрвавили. Па ви сте му нос разбили! — примети Глафира Семјоновна.

— Па тешто! Тако и треба. Ако онет прође овуа послаћу му један букетић, онако као венац. Баћушке! Видите ли? Јучерашња моја мамзела вози се у колима! Ах, њушко! — узвикну наједанпут Коњурин, и баца се на њу великим букетом пољскога цвећа, па рече: — Узми овај колачић! Јуче си ми пет франака на чај искамчила, а данас напела нос! Глафира Семјоновна! Погледајте! Чини ми се да је баш она!

— Видим, видим... То је, заиста, она ваша јучерашња дама, која вас је учила да играте на билијару.

Кад је Францускиња добила од Коњурина ударац у груди, она се насмејала, и одговорила му тиме, што је бацила на њ целу прегршт малих букета. Коњурин онет одговори букетом.

— Ево Енглеза! викну Николај Ивановић. — Енглез се враћа. Иване Кондратићу, не зевај!

— Где је! Камо га? одазва се Коњурин. — Ваљало би му сад с друге стране физиономију поправити. Ах, ено га онамо! Удри, Никола Иванићу, удри! Ево ти букетића. То јест, није ни букет, него права метла... И ја ћу се бацити таквим истим.

— Господо! Господо! Како можете да се бацате тако? Ваља учтивост одржавати, а не крв пролевати... задржавала је Глафира мужа и Коњурина.

— Шта? Та чизмом бих се на њега бацио, а не само букетом, али се бојим да ће ми дечаци дићи чизму и побећи. Их! ама што не понех собом коју празну боцу из гостионице! То би баш ваљало!...

— Ама, како вас није стид да тако говорите? Бацати се боцама то је пуко необразовање. Људи установили празник да се тихо и деликатно цвећем бацају, а ви о боцама маштате.

— Дивна деликатност, збацили човеку капу с главе!

Коњурин онет баца један „букет“ у лице Енглезу. И Никола Ивановић се размахну па удари и он Енглеза у капу. Капа слете Енглезу с главе и паде крај кола.

— Осветио се Санкт-Петербуршки трговац Иван Кондратијев, син Коњурин! То значи осветити се! — узвикну Николај Иванович.

— Ево ти, мусју Енглезе, још један додаток на рило! То ти је онако, проценат на капитал! додаје Коњурин погодивши онет Енглеза букетом.

Енглез устаде и исправи се у колима, старајући се да се насмеје. Нос му беше сав крвав. По обријаном подбрадку такође је текла крв. Један дечак подиже му капу са земље и додаде.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

П Р С Т Е Н

— НОВЕЛА —

I

Веруј, љуби, надај се.

Роберт и Марсела су љути једно на друго. Ах! али то бурање је врло озбиљно, то није обична свађа заљубљених, мала препирка без важности. Не, њихова расправа има врло озбиљних побуда. Роберт је ишао у Париз да набави разне стварчице за котилон, којим је требао да се заврши бал, приређен у част двадесетог рођендана његове заручнице. Она, користећи се том приликом замоли га, да јој донесе партитуру „Кармен“, коју она одавно жељаше. Сви чланови њене породице обратеше му се такође с молбом, да им донесе ваздан ситница из Париза. Роберт је отпутовао, вратио се, и, о несреће! од свију поруџбина које је имао да изврши, заборавио је само... партитуру! Несрећник! Марсела, увређена, реши да му се освети. Ево како је то извршила:

На балу, одрекне валцер свом заручнику под изговором да је уморна, за тим, да би му дала да осети увреду коју му је спремила, она обећа исту игру једном свом рођаку.

Роберт се уздржавао целе вечери, али кад се сврши котилон, он јој стаде горко пребацити. Марсела му једва одговараше, свађа се увећа тако, да од измирења не беше више ни помена; у осталом они га нису ни желели.

Марсела беше поражена; њен заручник за кога је мислила да је тако добар, тако благ, тако поверљив, не беше, дакле, то у истини; он је био човек пакостан, плах и љубоморан, ах! и то још како љубоморан! Страшан призор, изазван оним валцером, који је она с другим одиграла, показа јој жалосну истину.

И Роберт беше такође запрепашћен; ово дете, по изгледу тако добро, тако чисто, тако скромно, није ништа друго, до једна пакосница и кокета, и то кокета у најгорој примени те речи. Поруга, коју му је учинила на самом балу и увредљиве речи које му је добацила на његове праведне прекоре, доказују му то. Све је свршено између њих. Зашто би се и сједињавали, кад се, ето, не могу да сложе ни пре венчања. Неслога је већ показала своје зубе. Није ли то један случај развода? У осталом, нашто се и женити! И ово двоје младих, до-

шавши до оваквих својих закључака, известе о томе своје породице.

Њихови родитељи беху веома изненађени и запрешани овим гласом; они их саветоваху, опомињаху силесијом паметних разлога, јадиковаху, али без икаквога резултата. Најзад их оставише на миру, јако ожалашени.

Али ипак, мати Марселина, тражећи ма каквога средства, да поврати мир у срце својег детета, рече јој једном изненадно:

— Дакле, ти нећеш више Роберта? Добро, не говоримо више о томе. Али, у том случају треба да му вратиш његов заручни прстен. Шта мислим о томе?

— Ја бих хтела да сачувам тај прстен за спомен...

— За спомен, од кога?! Од човека којег се гнушаш?

— Тако је, мама, ти имаш право... Добро, — додаде решено млада девојка, — ја ћу се видети с Робертом вечерас и вратићу му његов прстен.

И удесивши ствар тако, Марсела и њена мати се растадоше.

II

У вече истог дана, Роберт и Марсела беху последњи пут, у салону, сами. Роберт је дошао да узме збогом од родитеља своје заручнице; она га замоли да јој поклони неколико тренутака.

Равнодушан по изгледу, али у истини веома изненађен, он пође за њом у салон, и стојећи пред њом, чекаше док се она реши да проговори.

Марсела, у пркос своје храбрости, није се осећала најпријатније. Видећи пак, да млади човек ћути, рече му дрхтавим гласом:

— Господине! Морала сам, верујте ми, да се решим на овај корак: да вас при поласку задржим неколико тренутака, јер имам нешто веома важно да вам поверим!

— Ах! говорите, госпођице, одговори он живо, изненађен тим неочекиваним уводом.

— Будите мирни, нећу вас дуго задржавати, бићу кратка, — рече Марсела охоло, јер јој се учини да се преварила о узроку нестрпљења својег противника.

— Госпођице, верујте...

— Ах! молим вас, не прекидајте ме; то што имам да вам кажем, доста је тешко и за вас и за мене, ја желим да овај састанак буде што краћи, јер ја...

Изненада ућута. Оно што је имала да сврши, изгледаше јој сад тако озбиљно, и она оклеваху обузета неком необјашњивом тугом... ипак... ваљало је продужити; видећи своју слабост, она реши да убрза ствар.

Скиде, дакле, са свог прста заручни прстен, и пружи га Роберту:

— Узмите, рече, враћам вам прстен, јер немам више права да га носим.

Махинално, млади човек узме накит, док његова душа, занесена, као у сну, понављаше призор који се догађао у истом салону пре три месеца.

Онда, као и данас, Марсела је стојала пред њим; они не беху сами, јер су и њихови родитељи били око њих; она је била пуна љупке забуне, а он, нагнут према

њој, меташе јој на прст прстен, који му она сад враћаше тако презриво.

И сад је све свршено! Нема више ништа заједничког између њих; ова лепа Марсела са плавом косом и крупним очима беше изгубљена за њега.

Надали су се, да живот проведу једно поред другог, а сад се раздвајају напрасно и за увек; његов лепи сан, који га тако дуго облеташе, беше одлетео.

Али, чија је погрешка? И он преврташе по глави прошле судбоносне догађаје. Шта! Зар за такве ситнице да се дотле дође?! Он лепо осећаше да је сва кривица на његовој страни и сада тражаше у својој залуђеној души какво средство да се помири, и да, за навек избегне ово раздвајање, које га сад довођаше до очајања.

Док је он тако тонуо све више и више у та озбиљна размишљања, Марсела је стојала непомишно.

И она мишљаше о срећним данима кад је из његових руку примила драгоцени мали прстен, са првим пољупцем свог заручника.

Како беше радосна онда, како јој се живот чињаше леп, како јој будућност изгледаше светла.

Зар јој није Роберт казао: „Марсела, ја ћу вас до века љубити.“ А она је веровала тим лепим речима! Веровала је искрено, а сад шта јој остаје? Ништа, баш ништа!

Њен заручник, тако нежан, тако пажњив, сад је оставља.

Она га више неће видети, неће чути његов слатки глас, да јој шапће на ухо речи пуне милоште! Ах! како га љуби, у пркос свему, и како у овој жалости осећа, да та, тако ситна свађа, није изменила њене осећаје према њему. Међутим, он ће за неколико тренутака отпутовати, прекорачиће последњи пут праг ове куће, а неће више никад ући у њу! При тој помисли која јој откриваше целу истину, срце јој се стеже, а једна крупна суза, узалуд уздржавана, скотрља се лагано низ њене побледеле образе.

Роберт, у том тренутку диже главу готов да је моли за опроштај. Видећи своју заручницу да плаче, он појми да је непотребно препирати се о ранијим догађајима.

Сав збуњен, не знајућу шта да каже, он пође младој девојци, а омиљено име омаче му се с усана; „Марсела, ах, Марсела!

Она, немоћна јечаше.

На глас свог заручника, окрену му своје, сузама окупано лице. Роберт, клекнув, повика: „Опростите, Марсела, опростите. Заборавите моју погрешку, преклињем вас, не плачите, та ја вас тако љубим!“

Разнежена овим узвицима нежности и кајања, млада девојка одговори свом заручнику најнежнијим осмејком и узвиком: „Све је заборављено.“

III

Тренут доцније, двоје заљубљених оставише салон и Марсела пружајући руку свом будућем мужу, рече му нежно:

— Роберте, метни опет на мој прст заручни прстен. Одселе ме неће више оставити, и ако кад год будем

у искушењу да постанем опет непослушна и кокетна као што бејаш прошлог вечера, поглед на њега биће довољан да ме од тога задржи. Видећеш, пријатељу, овај мали накит биће верни чувар и истинита амајлија наше среће.

Јелена Ђаковићева

КЊИЖЕВНОСТ

Положај француских књижевника пре шесет година. Још пре неколико деценија нису се велики француски књижевници, као што је познато, ни из далека овако богатали, као што је то данас случај. 1835 године — тако прича Жирарден, један духовити фејтонииста — било је у Француској од прилике две стотине особа, које су редовно куповале литерарне новости т. ј. нове књиге. Њима је било придружено још осам стотина библиотека за позајмљивање књига, читаоница и томе подобно; свега је дакле било око хиљаду сталних купаца за лепу књижевност.

Ако изузмемо песнике, онда су се ондашњи књижевници могли поделити у пет редова или група. Прва група: књижевници, чије су се књиге продавале до 2500 примерака, и који су добијали за свако своје дело 3 до 4000 франака хонорара. Таква су била двојица: Виктор Иго и Пол де Кок. Друга група: 1500 примерака; 1500 до 1750 франака хонорара за једно дело. Овамо спадају управо четири писца Балзак, Сулје, Си и, по свој прилици, Жанен. Трећа група: 1000—1200 примерака; 1000 до 1200 франака хонорара. Ова се група састоји из шест књижевника, међу којима је био најзнатнији Алфонз Кар. Четврта група: дванаест писаца, који су дотеривали до 600—900 примерака и добијали 500 до 800 франака за свеску. Међу њима се налази Алфред де Мисе. Али многобројни беху књижевници пете групе, чија су се дела трошила једва око 500 примерака и који добијаху 100 до 500 франака хонорара. Теофило Готје, чији „Grottesques“ изиђоше у издању од 200 примерака, рачунао се дуго време међу ове последње.

Ко је написао „Чича Томину колебу?“ Госпођа Харијета Бичер Сто,^{*}) писац у целом свету чувене књиге

^{*} Рођена 1812 у Личфилду, прославила се својим друштвеним романом „Чича Томина колиба“ (1852), који је имао у своје време огромнога успеха и у главноме допринео, да тровање и злоупотреба са робовима — прицима — постане у Северној Америци морална немогућност. Иначе је овај роман са свим средње литерарне вредности, као што су јој у опште остали многобројни романи без икаква вишега значаја. Из Америке је ово дело прешло у Енглеску и буде у брзо на лондонским позорницама за народ драматизирано, а као позоришни комад постоји одавно и на нашој позорници. Бичер-Сто је писала и песме, које су пуниле више књига, али, као и многа друга дела њена, биле су религиозне природе и без велике вредности. Као кћи америчког теолога и као жена професора теологије, бавила се и сама много теолошким и религиозним питањима, па се на тај начин може лако разумети и ова њена последња изјава.

„Uncle Tom's cabin“, од које има на енглеском језику више издања, него ма које друге књиге; која је преведена на све живе језике, и створила својој списатељици име и значај другог Гарибалде — као што један од њених биографа тврди. Та жена, дакле, признала је на један, за наше просветно столеће мало незгодан, начин, да она револуционарна приповетка није чедо њеног рођеног духа, него да је она била само оруђе у Божјој руци:

— Тако ми дођоше привиђења, једно за другим, и ја само написах, што сам видела.

А што г-ђа Бичер Сто доцније није више ништа написала, што би се са њеним првим делом могло ма и приближно мерити, служи свима мистички расположеним особама само као доказ за њену божанску инспирацију и чини је у очима енглеских методиста погодном за предмет, помоћу кога би Бог могао да објављује своју вољу, изабравши је за спаситељку притешњеног црначког народа, као америчанску Јованку Орлеанку.

Мицкијевићев споменик у Лавову. Међу Пољацима скупљају се прилози за подизање споменика великом пољском песнику Мицкијевићу, чија ће се стогодишњица прославити 12 децембра ове године. До сада је скупљено 10.000 форината. Споменик ће се поставити у Лавову, као „вечити протест“ противу цара, који је забрањивао Мицкијевићеву прославу у Варшави.

ЗАНИМЉИВЕ СИТНИЦЕ

Највећа дрвета на свету јесу ова:

1. *Мајмунско хлебно дрво.* Његове гране шире се 50 до 60 стопа, а лисната круна представља цео обим од 160 стопа у просеку. Стабло је дебело 34 стопе. У селу Гран Галовр у Сенегамбији, наводи се једно тако дрво избушено услед старости и у њему Црнци држе своје скупове. Рачунају да има 5—6000 година.

2. *Вунасто дрво* што расте у Источној Индији и Кини. Плод му превучен вуном, која се да прести и од које Кинези сиправљају хартију. Стабло му је бодљасто и дебело 70 стопа.

3. У Немачкој има једна *липа* која има близу 700 година и с круном јој је просек 400 стопа.

4. Француска има највећи *раст*, који је висок 60 стопа а при земљи дебео 27 стопа. У изумрлим деловима стабла има једна собица од 10 стопа дужине и 9 висине. Около је клупа од истог дрвета и има један прозорчић.

5. На Етни је чувен један *кестен* у обиму 80 стопа

6. На Криму код Балаклаве има један *орах* за кога веле да има 150 година и даје годишње 700.000 ораха, а својина је *пет породица*. Стабло му је 20 стопа дебело.

7. У Индији има један *банан* под чијим хладом могу 7000 хаџија да се одмарају. За њ веле да је постојао још у време Александра Великог.

Колико издаје Европа за своје владоце. Кажу, да европски становници плаћају годишње за издржање

својих државних поглавара свега 150 милијуна динара, разуме се у злату. Ова сума изгледа до душе велика али с главе на главу целокупнога становништва износи годишње просечно само 37 пр. дин. Најскупле стаје своје поданике Султан; сваки Турчин мора годишње да одвоји три динара за владоца правоверних. Одмах после њега, али са грдном разликом, долазе краљеви белгиски и грчки, који од свога народа узимају с главе на главу (т.ј. просечно рачунајући) само 54 паре. Цар аустријски кошта сваког свога поданика годишње 51, краљ талијански 49, а краљ шведски 43 паре. Руски цар узима од сваког Руса 37 пара, док Немац својему цару даје годишње 34. Краљица енглеска добија од сваког становника сједињених краљевина 25, а председник француске републике од сваког Француза само $3\frac{3}{4}$ паре. Међу тим у Швајцарској може сваки становник слободних брда за исту суму имати још шест председника.

Краљица енглеска, која међу европским монархима, најмање добија од својих поданика, има и најмању плату. Она добија од државе свега пет милијуна динара годишње, што чини на сахат 575, а то је доходак, који стоји испод доходака понеких поданика незиннога величанства. Али својом познатом штедњом она је накупила приватног имања од неких педесет милијуна динара.

Несрављено је богатији руски цар. Његово имање износи од прилике 750 милијуна динара; а уз то још и годишњи приход од $62\frac{1}{2}$ милијуна. За двадесет и пет милијуна је мања цивилиста цара аустријског; а за толико од прилике износи целокупни приходи немачког цара, који има плату само као пруски краљ, а царске дужности отпавља за бадава, из љубави према општој ствари.

Ну највише од свију европских владалаца троши султан; ништа мање од 150 милијуна од целокупних државних прихода оставља на страну, за своју личну употребу, господар османлискога царства.

Загонетан натпис. У Аугзбургу има споменик у једној старој племићкој породици Белин; на споменику има овај загонетан натпис: P. P. P., чије објашњење гласи овако:

Piper Peperit Pessuniam
(Бибер доноси новац)
Pessunia Peperit Pompan
(Новац доноси потрошак)
Pompa Peperit Paupertatem
(Потрошак доноси сиротињу)
Paupertas Peperit Pietatem
(Сиротиња доноси скромност)

Најскуплу партију шаха, која је у исти мах била и најдужа, играли су два играча шест година; један је становао у Њујорку а други у Аустралији. Испрва су поједине потезе саопштавали један другом преко писма; и то Аустралијанац писмима преко сујецког канала и Јевропе, а Американац писмима преко Сан-Франциска и Тихог Океана. Али се најзад, после пет година, Американцу учини овај начин споразумевања врло спор, те предложи да се поједини потези саопштавају телеграфом. Предлог би усвојен и партија се после годину дана сврши. Резултат је био тај да је Аустралијанац матирао Американаца и овај морао да плати за трошкове на депеше једну ситницу од — 50.000 динара!

Из живота Петра Великог причају се силне, чудне и занимљиве ствари, па међу осталима и ова. За доба познатог Северног Рата путовао је цар Петар по западној Европи, па је тако доспео и у Белгију. 5 Априла 1717. год. Петар Велики, пошто је са својом пратњом разгледао све знаменитости главнога града Брисла, зажели да ноћи у кревету цара Карла V., који му се приликом разгледања Карлове палате особито допао. Одвраћали су га од тога, али упорни цар оста при свом, велећи, да нигде неће пријатније спавати но у кревету у коме је спавао тако силни и славни владалац као што је био Карло V. Кад је у одређен час сутра дан коморник дошао да пробуди цара, није га у први мах сназио. Тек кад је пришао ближе, видео је да цар, још у дубоком сну, лежи на патосу сав затрпан душецима који су на њега пали, јер се двестагодишњи кревет провалио под тежином спавача. Одмах извештен о овом смешном догађају, похита бриселски кмет да цару изјави своје сажаљење, али му Петар Велики одговори, да у своме животу никад није спавао као у проваљеном кревету Карла V.

Један амерички обичај. Америка важи као земља, која је својим слободњаштвом запоставила религиозност. Тамо је, веле, постигнута деоба цркве од државе.

У колико је меродавно то опште наше мишљење, — нека се цени по овоме факту:

Америчани имају један религијски обичај, по коме сав народ, заједнички, исказује своју захвалност Богу за његове дарове. Тај чин врши се у последњи четвртак, новембра месеца, сваке године. За тај дан излази особити проглас од председника Уједињених Америчких Држава.

Ове године извршен је тај чин као и до сад, с том само разликом, што је „Дан Благодарјења“ свечаније прослављен због успешне војне са Шпанијом. И сад, као и раније, председник америчких држава издао је свој проглас, који ћемо због његове важности овде записати:

„Приближује се новембар и напомиње нам обичај наших предака, освећен временом, и укоренен нашим свештеним предањима, обичај: захвалности свемоћном Богу за све дарове, којима нас је удостојио у току минуле године.

„Мало је у нашој историји година, које би дале оваку јаку основу за благодарност. Ми смо благословени изобиљном жетвом; наша трговина и занати су се чудно уздигли; наш друштвени кредит је порастао и учврстио се; сви крајеви наше земље ујединише се и уђоше у тење везе народног јединства.

„Небеса беху помрачена облацима војне; али, како смо ми принуђени били узети мач ради хуманости, нама је дано да се радујемо: што судар није дуго трајао, и што су губитци, које оплакујемо, били тако мали према резултатима постигнутим; — а то мора изазвати у нама захвалност и хвалу Господу Сила. Ми смо дужни хвалити и величати Његово свето име што је непријатељство тако ускоро прекинуо, што су обе стране избављене од безбројних беда, које прате дугу војну.

„Ја позивам све моје суграђане, како оне који се дома налазе, тако и оне што су на мору, или на путу по страним земљама, да оделе и очувају четвртак 24 новембар (по новом), као дан националнога благодарјења, те да се искупе сваки у своме месту богослужења, ради

узношења хвале и благодарности свемогућном Богу за све благослове у овој години: — за благодатно време и плодородност земље, за благостање народа, за верност и храброст наших сународника, за славу наше победе, за наду на праведан мир; — и да се помолимо и за то, да се божанско руководство, што нас је досад водило ка безопасности и чисти, — смилује на нас и у идућим годинама.

»У сведошћу за све ово прилажем своју руку и заповедам да се удари овде печат Сједињених Држава.

»Дано у граду Вашингтону, у 28. дан октобра, 1898 године нашега Господа, а 123 године независности Сјед. Држава.»

Вилијам Мак-Кинлеј.

Кардинал-камерлинг. Ово почасно и високо звање у папској цркви имало је од старина па све до најновијега доба ту незгоду, што се из њега није допуштало уздићи на папски престо. Ако је папа лично незадовољан којим виђеним кардиналом, он му обично подари титулу: »камерлинг свештене коледије кардиналске.« Тим звањем обдарио је покојни папа Пије IX свога кардинала Јоакима Печи, (садашњег папу Лава XIII) пошто је тридесет и две године провео на архиепископском престолу, у Перуџији, намеравајући тиме, да га савршено одвоји од наде на папски престо.

Али ово високо звање имало је опет везе с папским престолом. Кад папа умре, и кад је требало извршити ону чудну церемонију, што се зове »уверење о смрти папиној«, онда тек камерлинг ступа у своју праву дужност.

Непознато је порекло ове церемоније и повод за установу њену. Али се зна да се она без камерлинга не може нити сме извршити.

Церемонија се врши овако: Кардинал-камерлинг, окружен чиновништвом папскога двора, долази у собе где је тело упокојенога папе. У руци му је сребрна палица. Он скида покров с лица његова и три пута удара покојника палицом по челу, узвикујући сваки пут име, које је имао покојни папа у свом кардиналском звању, нпр: Јоване! Јоване! Јоване! — После тога кардинал-камерлинг окреће се присутнима са изјавом, да је папа заиста умро; па онда хита да му скине с руке тако звани »рибарски прстен« (печат папски). Церемонија се тим и завршује.

Али се том церемонијом не завршују дужности кардинала-камерлинга. За све време докле је папски престо упражњен и док се нови папа не избере, кардинал-камерлинг важи као намесник и чувар »удове катедре« папске. Он располаже за то време и лицима и имањем по својој вољи; ужива све почести папске, држи кључеве од соба, где ће бити избор новог папе, и за време избора, држи тамо под кључем остале кардинале, који у избору новог папе учествују. У ранија времена, камерлинг је могао ковати и новце са својим ликом до иншталације новог папе.

Али, ако и није у обичају било бирати кардинала-камерлинга за папу, у ранија времена, опет се то уобичајило 20 фебруара 1878 године. Кардинал-камерлинг, Јоаким Печи, био је тога дана изабран за наследника Пије IX, и ступио је свечано на престо 3 марта исте године, под именом: Лав XIII.

Садржај: „Душманима“ (песма) — „Тунџави Таса“ (српскијак) — „Из Хајнеовог „Новог Пролета“ (песма) — „Где поморанце зру“ (наставак) — „Прстен“ — „Књижевност“ — „Занимљиве ситуације“ — „Белешке из књижев. и уметности“ — „Напомена администрације“.

Власници: Ст. М. Веселиновић и Павловић и Стојановић Штамп. Павловић и Стојановић дубров. ул. бр. 9. — Уреди. Ј. М. Веселиновић.

Купање ради одржавања лепоте. Готово све женске имају да се боре против два зла; једне страхују да се не угоје, друге опет да не буду сувоњаве. За ове је друге лако; оне могу природи помоћи па по вољи јести и пити, док се оне прве често пута на муке међу само да добију што лепши облик тела. Код обе врсте игра велику улогу купање. У Паризу је сад мода купања на реду, веле да тело добија врло лепе обрине — нарочито га госпође препоручују.

Нинон де Ленкло, та вечита младост, решила се да употребљава таква купатила, кад је била врхунцу на своје славе и била је са успехом врло задовољна. Она се купаше петнаест минута пре но што би у постељу легла и после је добро спавала. — Сара Бернхард одржавала је своју лепоту купањем у теју. Кад год би ова велика трагеткиња одсела у какав хотел наређиваше она да јој се спреми вода за купање са неколико фунти теја. Да кожа остане глатка и без бора препоручује се купање у млеку.

Још из давних времена знатне лепотнице купале су се у млеку. Мадам Рекалпе купала се у млеку, а мадам Галије додаваше двадесет фунти јагода и две фунте малина. Катарина II царица руска купала се у тако врућем млеку да је једва могла издржати, само зато да се не угоји.

БЕЛЕШКЕ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ И УМЕТНОСТИ

Бјерисон, познати шведски писац пустио је у свет једну нову драму, политичког садржаја. Зове се „П. Ланге и Т. Пареберг«, а управљена је против политичких велможа, који с народом рђаво поступају и презиру га.

*

Из »Искре« засебно одштампана, изашла је књижица »Лапот и проклетије у Срба« од Др. Симе Тројановића Књижица има два табака мале осмине, а стаје 3 динара.

НАПОМЕНА АДМИНИСТРАЦИЈЕ

Важно за трговце.

За нову годину штампалемо »Звезду« у 8000 примерака. Ко од г. г. трговаца пошаље оглас, који ћемо рачунати по обичној цени, молимо га у исто време да нам пошаље и списак својих мунтерија, овде и унутрашности, како би му могли лист бесплатно послати.